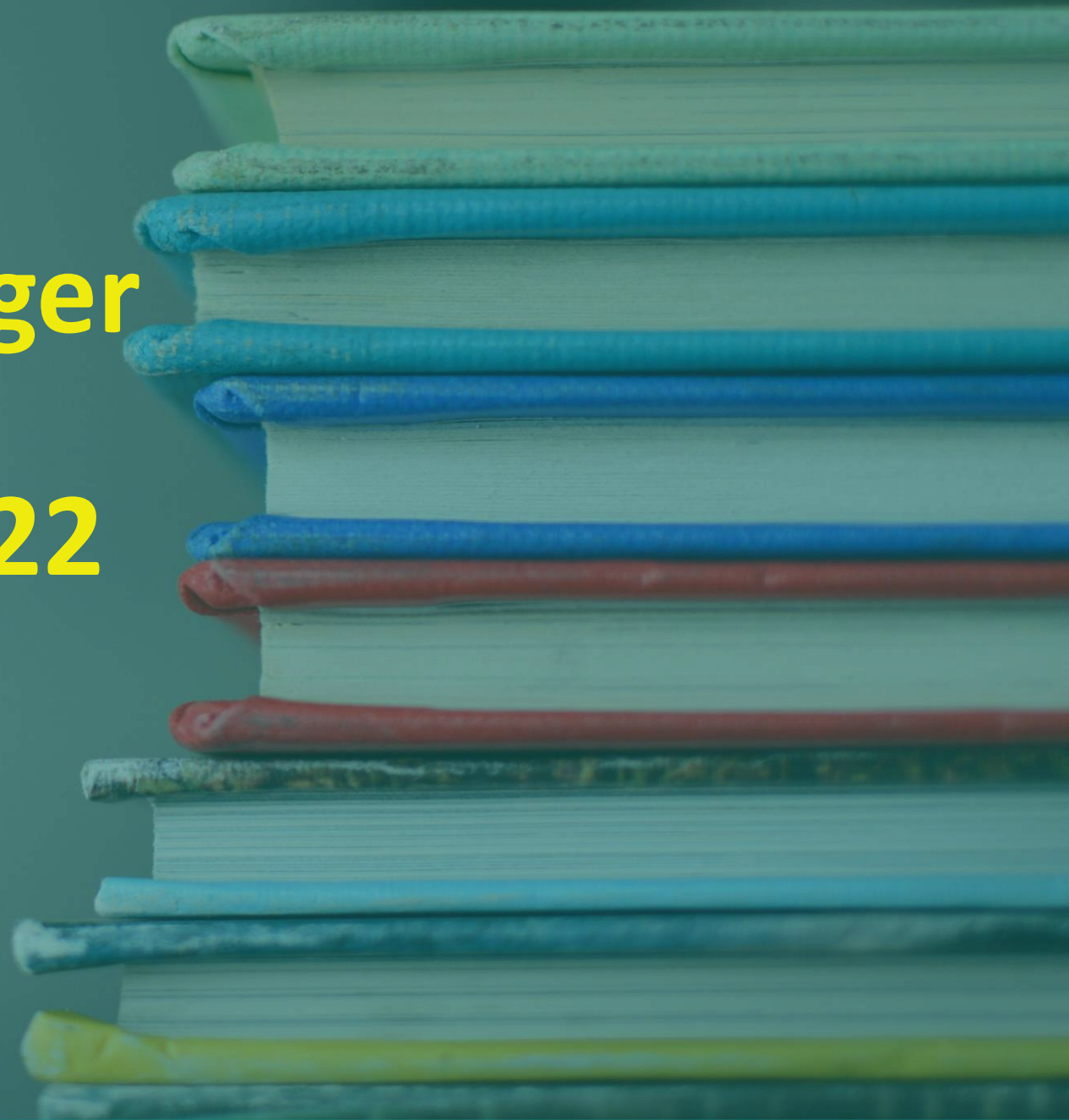

Fondenes bevillinger til uddannelse og folkeoplysning 2022

Fondenes
Videnscenter

Oktober 2024

Indholdsfortegnelse

Indledning	3
Hovedpointer	4
Fondenes bevillinger til uddannelse og folkeoplysningsformål	5
Støtteområder, virkemidler og modtagere af fondsmidler	8
Fondenes arbejdsformer	13
Fonde bag bevillinger til uddannelse og folkeoplysning	15
Definitioner, metode og kildegrundlag	18

INDLEDNING

Fondsstøtten til uddannelse og folkeoplysning er fortsat på et højt niveau

Uddannelse og folkeoplysning er en hjørnesten i Danmarks udvikling som samfund. I 2022 fyldte flere store temaer markant i debatten om området, herunder blandt andet decentralisering af udbuddet af videregående uddannelser, mistriivsel i folkeskolen og minimumsnormeringer.

Den offentlige samtale understreger vigtigheden af at investere i uddannelsessystemet.

Fondene bevilgede i alt 4,9 mia. kr. til uddannelses- og folkeoplysningsformål i 2022. Det er dermed det støtteformål, der fik næstflest fondsmidler det år. En stor del af disse midler (knap 2 mia. kr.) gik til forskning inden for området. Eksklusive forskning bevilgede fondene dermed 2,9 mia. kr. til formålet. Fondsstøtten til uddannelse og folkeoplysning, eksklusiv forskning, er faldet med 643 mio. fra 2021 til 2022. Det sker dog på baggrund af et ekstraordinært højt niveau i 2021, hvor bl.a. covid-19 førte til en vækst i bevillinger til uddannelse og folkeoplysning, ikke mindst uden for landets grænser.

Om analysen

Hvert år udarbejder Fondenes Videnscenter en række analyser om fondenes bevillinger. I denne analyse behandler vi opgørelser over hvor mange midler, fondene bevilgede til uddannelse og folkeoplysning.

I sidste års fondsstatistik (for 2021) og de tidligere år, lå langt de fleste forskningsbevillinger under et tværgående formål (videnskabelige formål). Men der lå også en mindre del af forskningsbevillingerne under støtteformålene, som forskningen vedrørte (f.eks. sundhed, kultur mv.).

Det er ændret fra fondsstatistikken 2022 sådan, at forskningsbevillingerne er samlet på de støtteformål, som bevillingerne primært anvendes til forskning inden for. De forskningsbevillinger, der ikke passer under fondsstatistikens støtteformål, findes under 'andre formål'.

Ændringen betyder, at vi på sigt kan få et bedre overblik over de samlede bidrag til de enkelte støtteformål. Det betyder også, at vi nu og nogle år frem, ikke kan fortælle så meget om udviklingen i bevillinger over flere år, fordi data ikke er

sammenlignelige. Det gælder bl.a. for udviklingen i antallet af fonde, der bidrager til et støtteformål. Visse steder vælger vi at beskrive udviklingen uden forskningsmidler, fordi vi på den måde kan vise mere om udviklingen under støtteformålet.

Ud over denne særanalyse med fokus på bevillinger til uddannelse og folkeoplysning, udarbejder vi analyser om de samlede bevillinger, og vi dykker ned i bevillinger til øvrige støtteformål med stor fondsstøtte.

Vi håber, at du vil læse med og dykke ned i tallene for 2022.

God læselyst!

Hanne Elisabeth Rasmussen
Direktør for Fondenes
Videnscenter

HOVEDPUNKTER

Fondenes bevillinger til uddannelse og folkeoplysning 2022

1. Uddannelse og folkeoplysning fik næsten 5 mia. kr. i 2022

Fondene bevilgede i alt 4,9 mia. kr. til uddannelse og folkeoplysning i 2022. Heraf gik 2 mia. kr. til forskning. Fratrækkes forskningsbevillingerne, faldt bevillingerne til området fra et historisk højt niveau på 3,6 mia. kr. i 2021 til 2,9 mia. kr. i 2022. Det svarer til et fald på 700 mio. kr., men det var fortsat et højt niveau i sammenligning med perioden 2018-2020. Uddannelse og folkeoplysning lå nr. to på listen over formål, der fik flest fondsmidler i 2022. *Se side 6 og 7.*

2. Flest midler til videregående uddannelser og grundskolen

Den største andel af bevilgede midler gik til videregående uddannelser (2,1 mia. kr.). Det næststørste støtteområde var grundskolen (1,6 mia. kr.). Det skal nævnes, at tallene inkluderer både donationer til skoler og institutioner i Danmark og udlandet. Bevillinger til grundskoleområdet i Danmark inkluderer både donationer til folkeskolen og frie grundskoler. *Se side 9.*

3. En stor andel af de bevilgede midler til uddannelse og folkeoplysning gik til forskningsaktiviteter og formidling

40 % af de samlede midler blev givet til forskningsaktiviteter i uddannelse og folkeoplysning. I 2022 gik næstflest midler til formidlingsaktiviteter (35 % af midlerne til formålet). Det var et fald på 300 mio. kr. fra 2021, hvor midlerne til formidling var ekstraordinært højt. Niveauet i 2022 var fortsat markant højere end i perioden 2018-2020. *Se side 10.*

4. Offentlige institutioner modtog mest

Offentlige institutioner var den største modtagergruppe med knap 2,5 mia. kr., svarende til 51 % af de samlede midler. Nonprofitorganisationer modtog det næststørste beløb på 1,6 mia. kr. Det svarer til 33 % af de samlede midler. *Se side 11.*

5. Flest midler gik til danske modtagere

Fondene gav 3,6 mia. kr. til danske modtagere på tværs af formålet uddannelse og folkeoplysning, hvilket udgjorde 73 % af de samlede midler til formålet. Udenlandske modtagere modtog 1,3 mia. kr. *Se side 12.*

6. Ansøgerdrevne aktiviteter fik mest støtte

69 % af bevillingerne til uddannelse og folkeoplysning gik til ansøgerdrevne, fondsunderstøttede aktiviteter, og 28 % gik til ansøgerdrevne aktiviteter, der gennemføres uden anden fondsstøtte end penge. Ansøgerdrevne aktiviteter fyldte dermed forholdsmæssigt mest i sammenligning med de øvrige filantropiske tilgange. *Se side 14.*

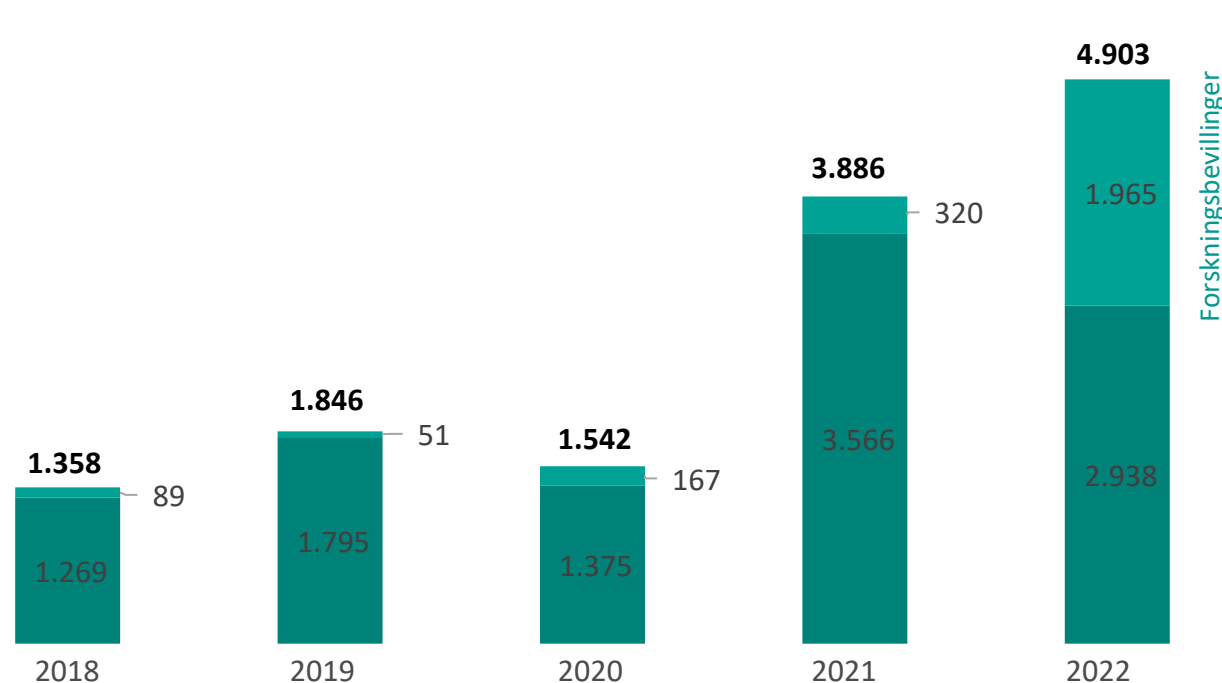
7. Mange små fonde bevilgede

1.235 fonde bevilgede midler til uddannelse og folkeoplysning i 2022. De små fonde¹ udgjorde langt størstedelen (70 %) af de bevilgende fonde. *Se side 16 og 17.*

Fondes bevillinger til uddannelse og folkeoplysning

Fondene bevilgede 4,9 mia. kr. til uddannelse og folkeoplysning i 2022

Figur 1: Bevilgede midler til uddannelse og folkeoplysningsformål 2018-2022 (mio. kr.)

Forskningsbevillinger

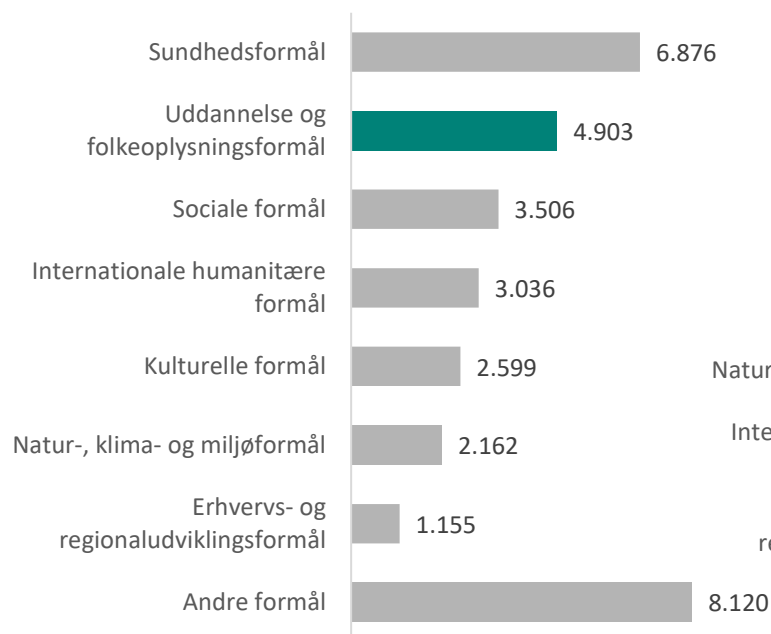

I 2018-21 lå forskningsbevillinger til uddannelse og folkeoplysning delvist under dette formål og delvist under 'videnskabelige formål'. I 2022 er forskningsbevillingerne samlet under uddannelse og folkeoplysning, og væksten i de samlede fondsmidler til formålet, der ses her, er derfor helt eller delvist af teknisk karakter. (se side 3 og 20).

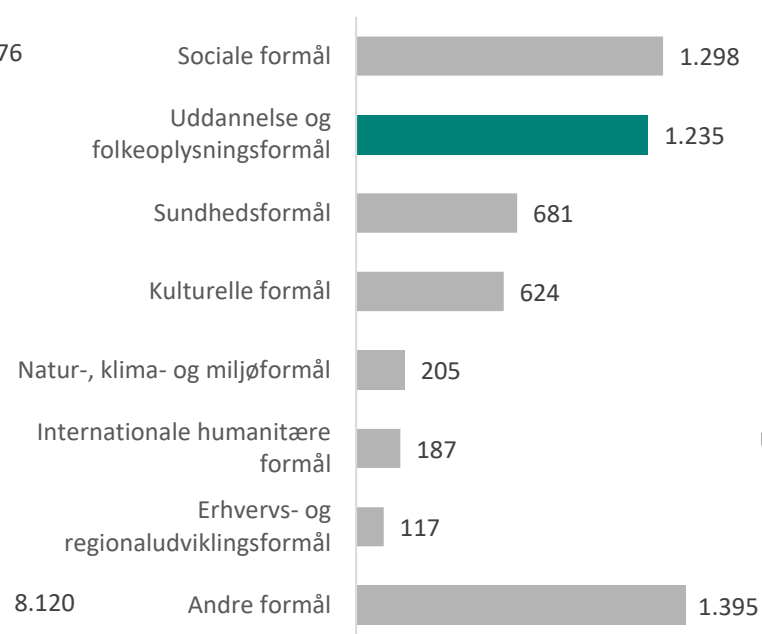
For årene 2018-2021 indgår kun en del af de samlede forskningsbevillinger i grafen, da de øvrige forskningsmidler til uddannelse og folkeoplysning lå under 'videnskabelige formål' i denne periode.

Uddannelses- og folkeoplysning set i forhold til øvrige støtteformål i 2022

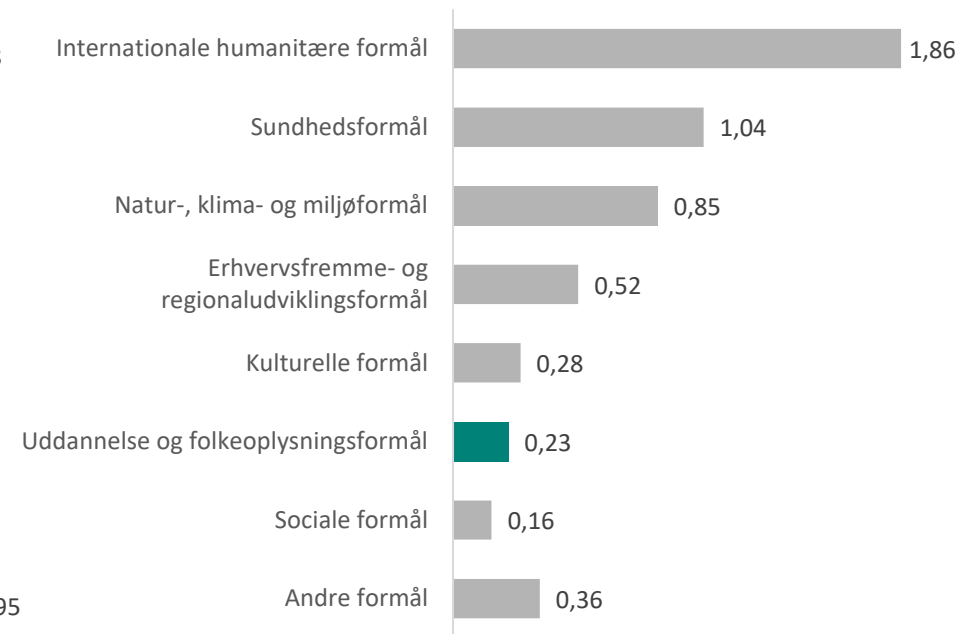
Figur 2: Bevilgede fondsmidler 2022 (mio. kr.)

Figur 3: Antal bevilgende fonde 2022

Figur 4: Gennemsnitsbevilling 2022 (mio. kr.)

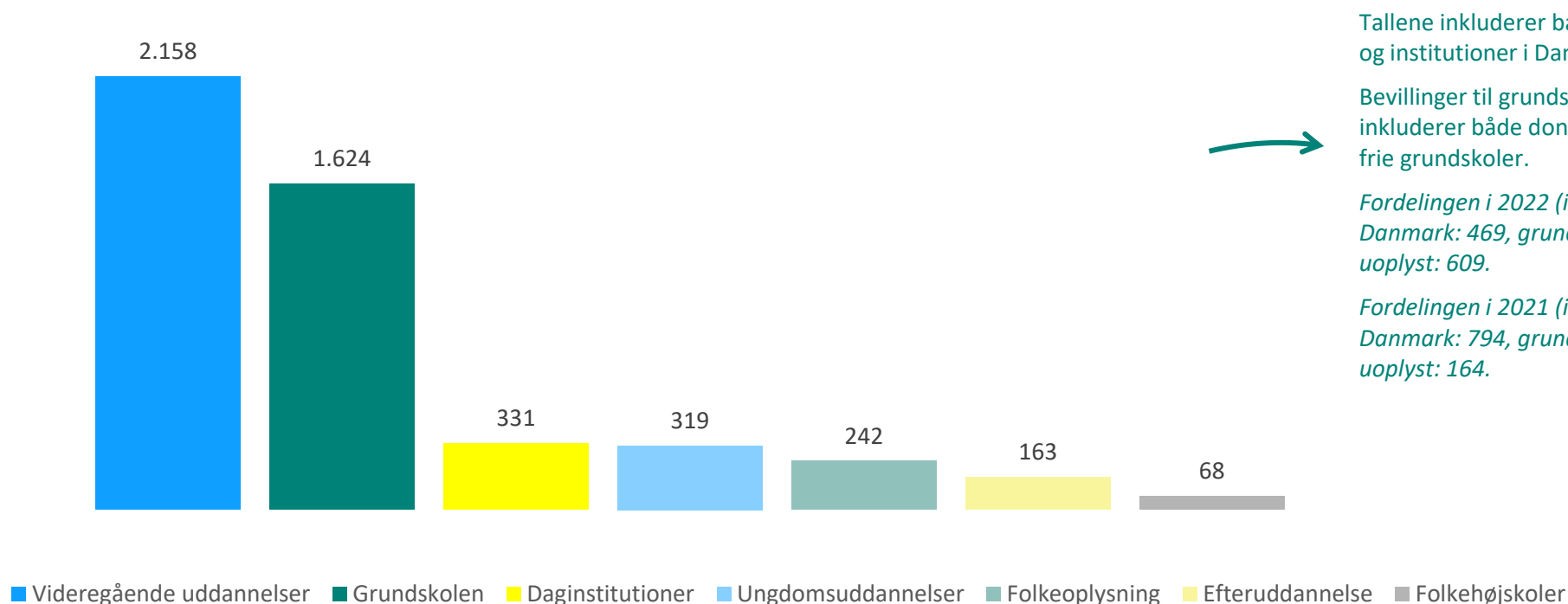
Note: vi ser bort fra 'andre formål' ift. placering i graf, fordi der her er tale om en samling af flere formål.

Tabeller og figurer er baseret på tal fra Danmarks Statistik

Støtteområder, virkemidler og modtagere af fondsmidler

Knap 2,2 mia. kr. gik til videregående uddannelser, og 1,6 mia. kr. gik til grundskolen i 2022

Figur 5: Bevillinger til uddannelse og folkeoplysning i 2022 i mio. kr. fordelt efter støtteområder

Tallene inkluderer både donationer til skoler og institutioner i Danmark og udlandet.

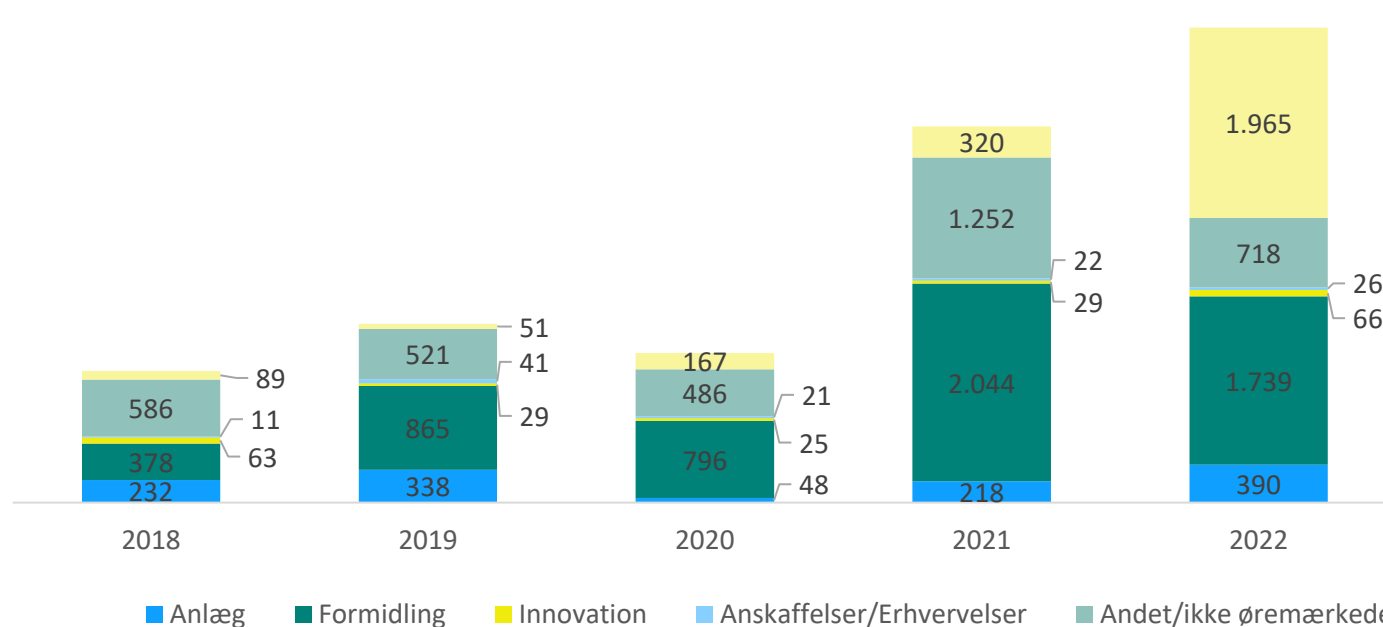
Bevillinger til grundskoleområdet i Danmark inkluderer både donationer til folkeskolen og frie grundskoler.

Fordelingen i 2022 (i mio. kr.): Grundskole i Danmark: 469, grundskole i udlandet: 546, uoplyst: 609.

Fordelingen i 2021 (i mio. kr.): Grundskole i Danmark: 794, grundskole i udlandet: 1.467, uoplyst: 164.

Al forskning er samlet under området i 2022: knap 2 mia. kr. gik til forskning

Figur 6: Bevillinger til uddannelse og folkeoplysning i mio. kr. fordelt efter virkemidler og tid

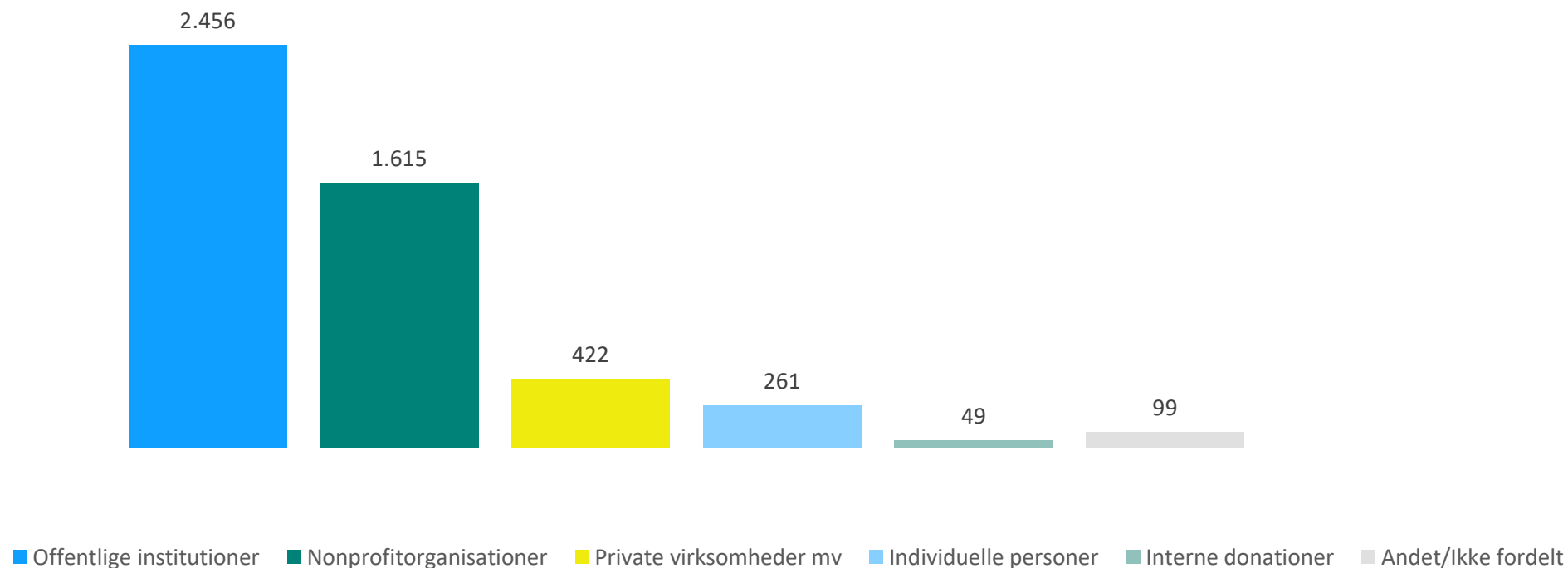

I 2018-21 lå forskningsbevillinger til uddannelse og folkeoplysning delvist under dette formål og delvist under 'videnskabelige formål'. I 2022 er forskningsbevillingerne samlet under uddannelse og folkeoplysning, og væksten i fondsmidler til forskning, der ses her, er derfor helt eller delvist af teknisk karakter (se side 3 og 20).

Note: Når man taler om virkemidler, taler man om, hvordan pengene bliver brugt. Her skelnes der primært mellem anlæg og aktiviteter. Under 'anlæg' ligger f.eks. opførelse af nye bygninger, større renoveringsarbejder osv., mens aktiviteter dækker over de øvrige kategorier som f.eks. forskning og formidling.

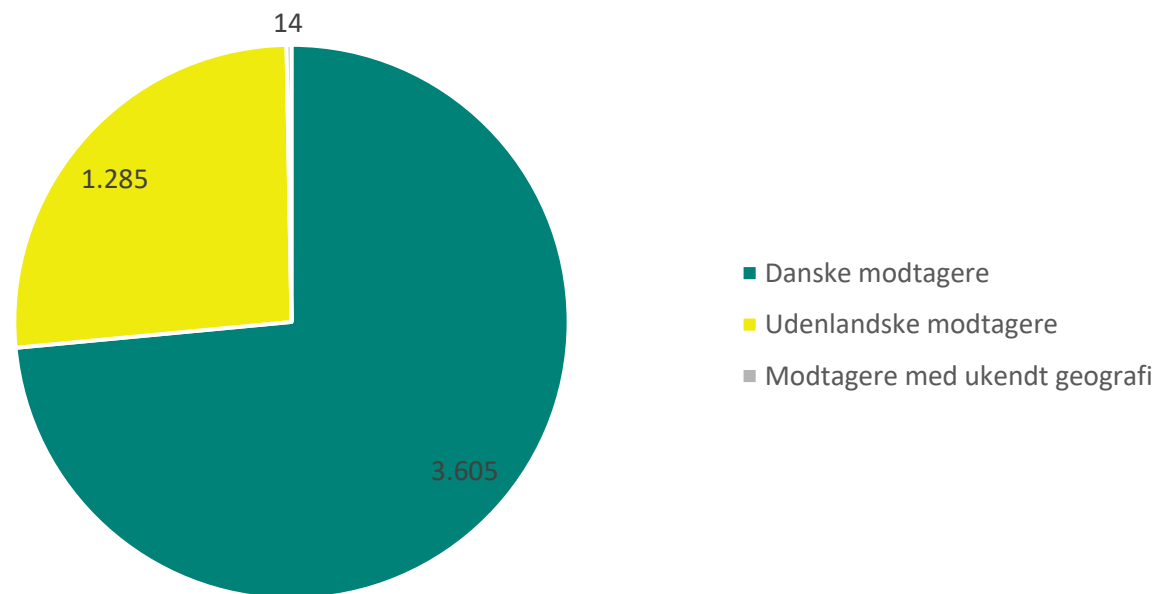
Knap 2,5 mia. kr. gik til offentlige institutioner i 2022

Figur 7: Bevilgede fondsmidler i mio. kr. til uddannelse og folkeoplysning i 2022 efter modtagertype

73 % af midlerne gik til danske modtagere

Figur 8: Bevilgede fondsmidler i mio. kr. til uddannelse og folkeoplysning i 2022 fordelt efter modtagernationalitet

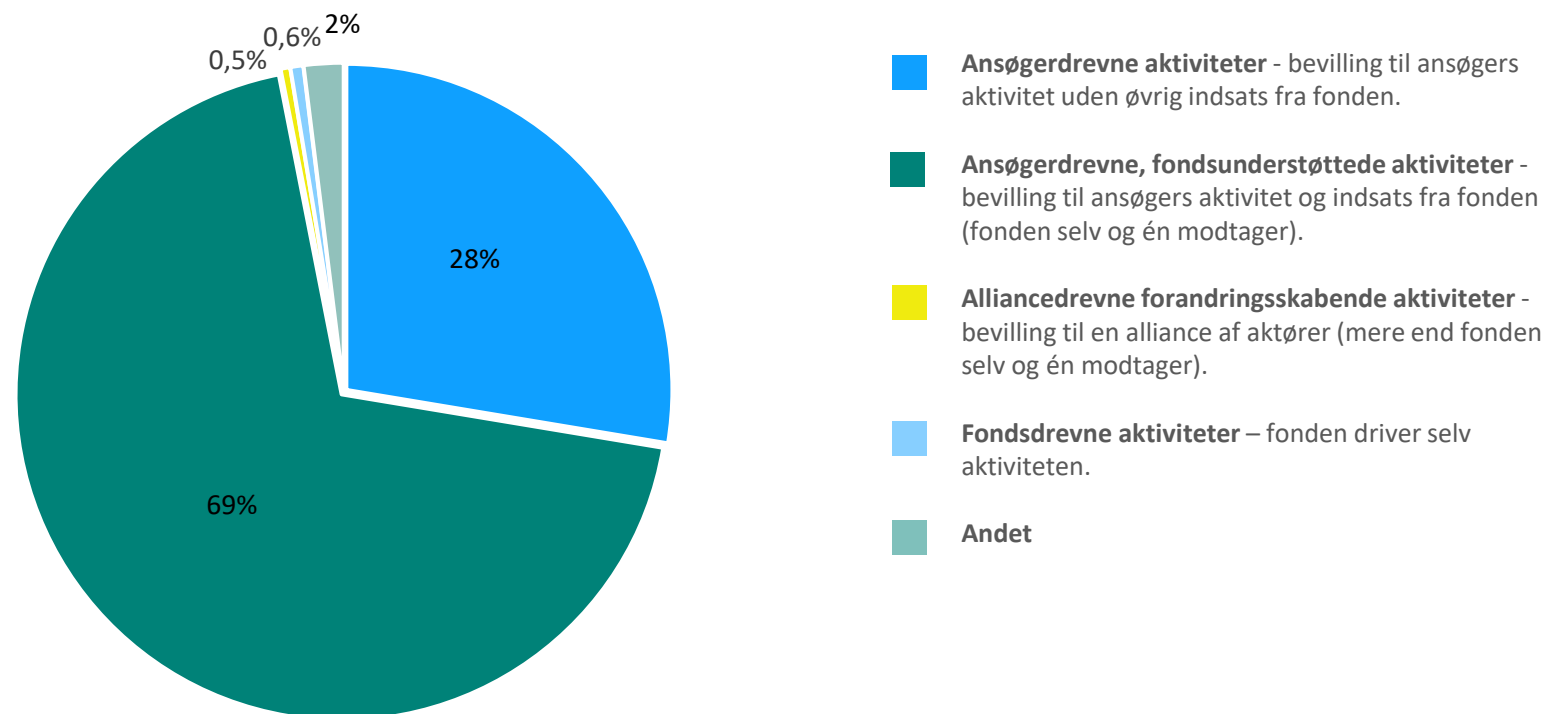

Note: Når vi taler om modtagere i Danmark, kan det også inkludere udenlandske projekter tilknyttet en dansk modtager. Bevillingerne kan derfor f.eks. gå til internationale indsatser, selv om pengene går til danske modtagere, og omvendt.

Fondenens arbejdsformer

Størstedelen af de bevilgede midler gik til ansøgerdrevne, fondsunderstøttede aktiviteter

Figur 9 : Bevilgede midler til uddannelse og folkeoplysning i 2022 i procent fordelt efter arbejdsformer

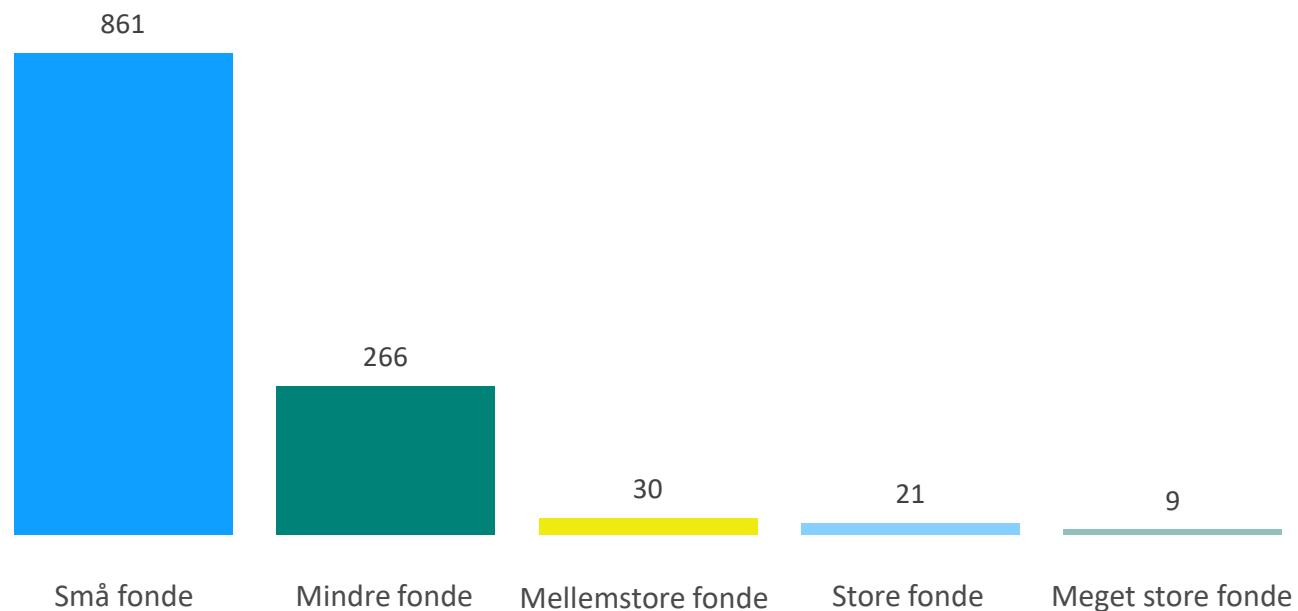

Note: Svarmulighederne spænder fra projekter, der drives af ansøgere til projekter der drives af fonden selv. Tallene for arbejdsform er baseret på detaljerede indberetninger til Danmarks Statistik, der samlet set er opgjort til 4.826 mio. kr. eller ca. 98 % af de samlede bevilgede midler til uddannelse og folkeoplysning. Der arbejdes således med en stor delmængde af de bevilgede midler til formålet, men ikke alle indberettede midler.

Fonde bag bevillinger til uddannelse og folkeoplysning

1.235 fonde bevilgede midler til uddannelse og folkeoplysning i 2022

Figur 10: Antal fonde med bevillinger til uddannelse og folkeoplysning i 2022, grupperet efter fondenes individuelle bevillingsniveau

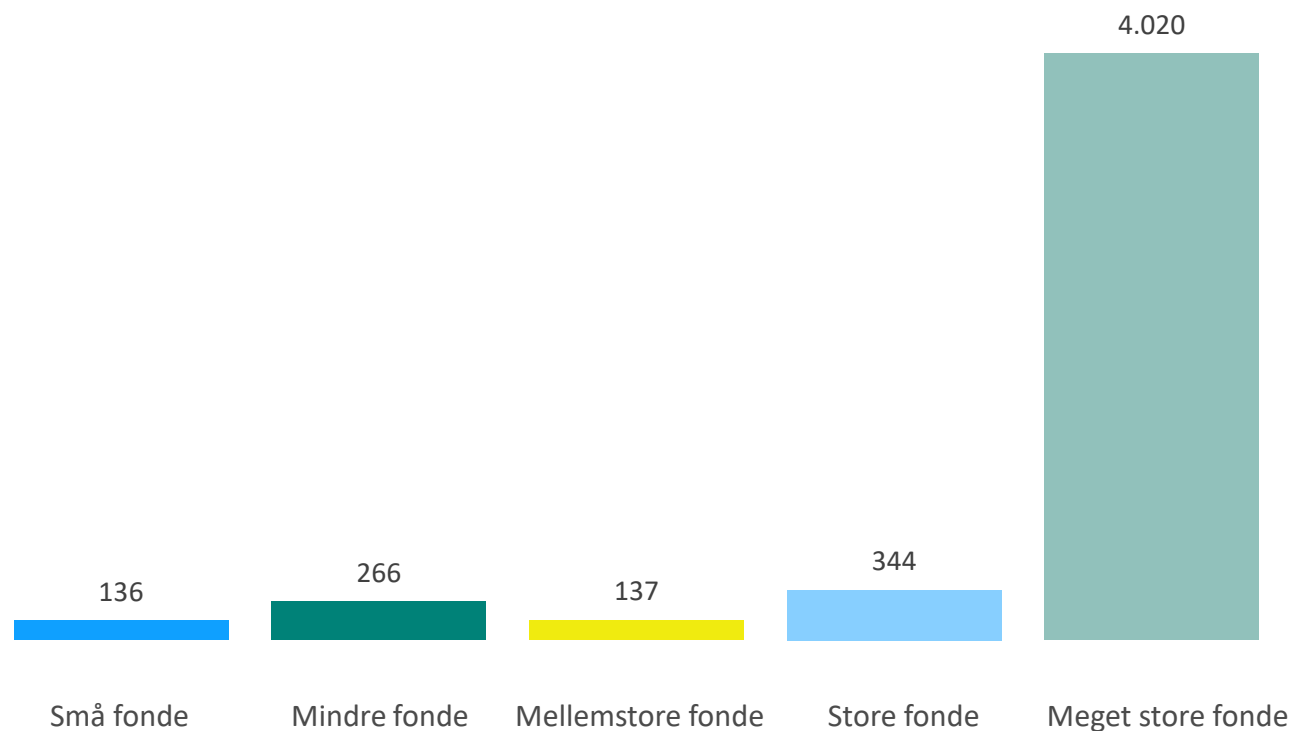

Note: Se kategoriseringer af fonde på side 19.

Tabeller og figurer er baseret på tal fra Danmarks Statistik

De meget store fonde stod for 82 % af de bevilgede midler i 2022

Figur 11: Fondes bevilgede midler i mio. kr. til uddannelse og folkeoplysning i 2022, grupperet efter fondenes individuelle bevillingsniveau

Note: Se kategoriseringer af fonde på side 19.

Tabeller og figurer er baseret på tal fra Danmarks Statistik

Definitioner, metode og kildegrundlag

Definitioner

Områder under uddannelse og folkeoplysning

Støtteformålet uddannelse og folkeoplysning dækker over en række forskellige støtteområder. Herunder ses Danmarks Statistiks definitioner fra indberetningskemaet til fondsstatistikken. Tallene inkluderer både donationer til skoler og institutioner i Danmark og udlandet. F.eks. dækker kategorien 'Grundskolen' over alle uddannelsesinitiativer på grundskoleniveau, både i Danmark og udlandet. Bevillinger til grundskoleområdet i Danmark inkluderer både donationer til folkeskolen og frie grundskoler.

- **Daginstitutioner:** Eksempelvis vuggestuer og børnehaver
- **Grundskolen:** Grundskolen inkl. 10. klasse
- **Ungdomsuddannelser:** Eksempelvis gymnasiale uddannelser, SOSU-uddannelser, salgsassistent, kontoruddannelser og håndværkeruddannelser
- **Videregående uddannelser:** Korte, mellemlange og lange videregående uddannelser
- **Efteruddannelse:** Alle typer af efteruddannelse uanset niveau
- **Folkehøjskoler:** Støtte til de af kulturministeriet anerkendte danske folkehøjskoler jf. højskoleloven
- **Folkeoplysning:** Ikke-formel voksenundervisning, der kan foregå på aftenskole eller i foreninger. Eksempelvis støttet til videnscentre af almen oplysende karakter

Fonde og filantropiske foreninger, herunder erhvervsdrivende og almene fonde

I analysen anvender vi generelt betegnelsen "fonde" for både "fonde" og "filantropiske foreninger" for at forenkle teksten. I visse tilfælde kan vi skelne mellem erhvervsdrivende og almene (ikke-erhvervsdrivende) fonde, hvor det har analytisk relevans. Almene fonde driver slet ikke eller ikke i nogen særlig grad erhvervsdrivende virksomhed. Erhvervsdrivende fonde har betydelig erhvervsaktivitet, ejer en bestemmende andel i en eller flere virksomheder eller driver egen virksomhed. De kan, men skal ikke, have et almennyttigt formål. De erhvervsdrivende fonde, der indgår i denne analyse, har stort set alle et almennyttigt formål.

Fondene er kategoriseret efter individuelt, årligt bevillingsniveau: små (<1 mio. kr.), mindre (1-10 mio. kr.), mellemstore (10-50 mio. kr.), store (50-500 mio. kr.) og meget store (>500 mio. kr.).

Bevillinger og udbetalinger

En bevilling er fondens tilsagn om støtte, mens en udbetaling er det faktiske beløb, der udbetales på baggrund af bevillingen. For eksempel kan en fond bevilge midler i 2022 og udbetale dem i 2023, eller store bevillinger kan udbetales over flere år.

Almennyttige og andre bevillinger

På baggrund af data fra Danmarks Statistik kan vi i analysen ikke afgøre, om en bevilling er til almennyttige aktiviteter eller ej. Analysen fokuserer derfor på de samlede bevillinger. Tidligere var kun en lille del af midlerne ikke-almennyttige, men i 2022 steg denne andel markant fra 2 % i 2021 til 17 % på grund af mange bevillinger til familieformål. Danmarks Statistik opdeler ikke disse bevillinger yderligere, men bemærker, at de fleste ikke-almennyttige bevillinger er kategoriseret som "Andre formål" og derfor kun udgør en lille del af analysen af midler til uddannelses- og folkeoplysningsformål.

Metode og kildegrundlag

Denne analyse anvender en kvantitativ metode baseret på de nyeste data fra [Danmarks Statistiks fondsstatistik](#), inklusiv særkørsler foretaget for Fondenes Videnscenter. Beløbene i analysen er opgivet i løbende priser.

Data omfatter primært 2022 og få steder perioden 2018-2022. I sidste års fondsstatistik (for 2021) og de tidligere år, lå langt de fleste forskningsbevillinger under et tværgående formål (videnskabelige formål). Men der lå også en mindre del af forskningsbevillingerne under støtteformålene, som forskningen vedrørte (f.eks. sundhed, kultur mv.).

Det er ændret fra fondsstatistikken 2022 sådan at forskningsbevillingerne er samlet på de støtteformål, som bevillingerne primært anvendes til forskning inden for. De forskningsbevillinger, der ikke passer under fondsstatistikens støtteformål, findes under 'andre formål'.

Ændringen betyder, at vi på sigt kan få et bedre overblik over de samlede bidrag til de enkelte støtteformål. Det betyder også, at vi nu og nogle år frem, ikke kan fortælle så meget om udviklingen i bevillinger over flere år, fordi data ikke er sammenlignelige. Det gælder bl.a. for udviklingen i antal fonde, der bidrager til et støtteformål. Visse

steder vælger vi at beskrive udviklingen uden forskningsmidler, fordi vi på den måde kan vise mere om udviklingen under støtteformålet.

Der kan dog være større usikkerhed i tallene, indtil det nye indberetningsskema er fuldt implementeret, så sammenligninger med tidligere år bør foretages med forsigtighed.

Ydermere er antallet af fonde, der har indberettet 2022-tal til Danmarks Statistik, steget fra 350 til 550.

Analysen fokuserer på de 3.658 fonde, der foretog bevillinger i 2022 ud af Danmarks 9.155 fonde og fondslignende foreninger. Dataindsamlingen omfatter private erhvervsdrivende fonde, almene fonde, selvejende institutioner og udvalgte private foreninger. Bemærk, at opgørelsen kan indeholde fonde, som ikke længere eksisterer, da opdatering af CVR-registret kan være forsinket.

Ved indberetning til Danmarks Statistik kan fondene kun vælge ét primært formål. Dette betyder, at projekter, der omfatter flere formål, kan være registreret under et andet hovedformål, selvom uddannelse og folkeoplysning også indgår i projektets formål.

Sammenligning med Skatteforvaltningens opgørelse

Man kan ikke direkte sammenligne Danmarks Statistiks fondsstatistik med Skatteforvaltningens opgørelse over skattepligtige bevillinger. Selvom almenyttige bevillinger normalt er fradragsberettigede, gælder det ikke altid for erhvervsdrivende fonde, hvor datterselskaber udgør hovedindtægtskilden. Det skyldes den såkaldte prioriteringsregel.

Varierende uddelingsniveau

Store udsving i fondenes bevillingsniveauer kan påvirke fondsstatistikken. Årsagerne til udsving i bevillingsniveauerne kan f.eks. være, at en fond har som praksis hvert tredje til femte år at give regelmæssige og flerårige større bevillinger til et område, at fonden ændrer strategi, eller at de midler, fonden har til rådighed til uddelinger, varierer fra det ene år til det næste. Det kan også have indflydelse på uddelingsniveauerne, hvilke projekter fondene bliver præsenteret for af den omverden, de støtter.

Kontakt

Har du spørgsmål eller kommentarer?
Kontakt os på info@fondenensvidenscenter.dk

Du kan finde flere analyser og mere viden om fonde på vores hjemmeside. Her kan du også tilmelde dig vores nyhedsbrev, hvis du vil holdes løbende opdateret om nye udgivelser:
www.fondenensvidenscenter.dk